

Міністерство освіти і науки України
Рада молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України
ВГО «Інноваційний університет»
Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації
Харківський обласний туристсько-спортивний союз
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків
Варненський вільний університет (Болгарія)
AGH Науково-технічний університет (Польща)
Varna University of Management (Болгарія)
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Державний біотехнологічний університет, м. Харків
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
Запорізький національний університет
Інститут історії України НАН України, м. Київ
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Луцький національний технічний університет
Львівський національний університет ім. Івана Франка
Національний авіаційний університет, м. Київ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»
Одеський національний морський університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Хмельницький інститут МАУП

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ»

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ*

ХАРКІВ-2022

Міністерство освіти і науки України
Рада молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України
ВГО «Інноваційний університет»
Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації
Харківський обласний туристсько-спортивний союз
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, м. Харків
Варненський вільний університет (Болгарія)
AGH Науково-технічний університет (Польща)
Varna University of Management (Болгарія)
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Державний біотехнологічний університет, м. Харків
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
Запорізький національний університет
Інститут історії України НАН України, м. Київ
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Луцький національний технічний університет
Львівський національний університет ім. Івана Франка
Національний авіаційний університет, м. Київ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»
Одеський національний морський університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Хмельницький інститут МАУП

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ»

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

«Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики»: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків / колектив авторів; Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2022. – 210 с.

Доповіді науково-практичної інтернет-конференції містять результати досліджень стосовно теоретичних, методичних та практичних підходів щодо розвитку міжнародного та внутрішнього туризму; розвитку гостинності та інфраструктури дестинацій; економіки, менеджменту та маркетингу підприємств індустрії туризму і гостинності; розвитку інновацій, інформаційних та digital-технологій в індустрії туризму і гостинності; організації екскурсійного обслуговування в дестинаціях. Призначено для наукових, науково-педагогічних працівників, фахівців з туризму та економіки, студентів, аспірантів.

Роботи друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, яку надано в рукописах, а також коректність цитованості матеріалу, і залишає за собою право не розподіляти поглядів деяких авторів на питання, що розглянуто на конференції.

Організаційний комітет:

Голова: *Бабаєв В. М.*, ректор ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, д-р наук з держ. управління, професор

Заступник голови: *Сухонос М. К.*, проректор з наукової роботи ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, д-р техн. наук, професор

Члени організаційного комітету:

Писаревський І. М., директор навчально-наукового інституту економіки і менеджменту ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, д-р екон. наук, професор;

Оболенцева Л. В., завідувачка кафедри Туризму і готельного господарства, д-р екон. наук, професор;

Dimitrina Kamenova, Professor, PhD (VUM, Barna, Bulgaria);

Giuseppe T. Cirella, Professor, PhD, Director and Head of Research Polo Centre of Sustainability;

Богдан Н. М., д-р екон. наук, професор кафедри Туризму і готельного господарства ХНУМГ ім. О.М. Бекетова;

Угоднікова О. І., канд. екон. наук, доцент, голова Первинної профспілкової організації студентів ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, голова ГО «Надихай», член Центрального комітету Профспілки працівників освіти і науки України;

Іванова О. М., начальник відділу корпоративних комунікацій і PR ХНУМГ ім. О. М. Бекетова;

Максюта У. В., асистент кафедри Туризму і готельного господарства ХНУМГ ім. О.М. Бекетова.

© Колектив авторів, 2022

© Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

СЕКЦІЯ 2

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

УДК 338.48

Джинджоян В.В.,
д-р екон. наук, доцент,
професор кафедри Туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу,
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

ОСВІТНІЙ ТУРИЗМ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Експерти Міжнародної організації міграції встановили, що за останні десятиліття кількість держав-реципієнтів збільшилася із 39 до 67, а кількість держав донорів через глобальну політичну кризу та зміну світової системи координат щодо невтручання у системний устрій інших держав, збільшилася з 29 до 55. Змінилися також вектори міграційної політики держав реципієнтів. Так, Італія, Іспанія, Швейцарія, Малайзія, Корея, Таїланд, які, зазвичай вважалися такими, звідки люди виїжджають у пошуках кращих і стабільних доходів, сьогодні приймають дедалі більшу кількість трудових та політичних мігрантів на своїй території [3, с. 21]. Для аналізу місця України в системі міжнародного розподілу студентів та освітнього туризму дослідимо 2 групи держав: ті, які приймають трудових мігрантів, та ті, з яких населення мігрує в пошуках роботи. Згідно з дослідженнями, ці держави увійшли до ТОП держав для трудової міграції: Швейцарія, Канада, Швейцарія, Австралія, Німеччина, Норвегія, США. Що стосується України, то вона переважно є експортером освітніх туристів, перш за все через географічну близькість з країнами Європейського Союзу та вищі стандартами життя [2, с. 51]. В першу, чергу це стосується перспектив подальшого працевлаштування та візових умов. Так наприклад, в сусідній Польщі мінімальна зарплата становить приблизно дванадцять тисяч гривень, у той же час в Україні у багатьох регіонах дванадцять тисяч гривень вважається середньою заробітною платою. Звідси зменшення кількості студентів, та кількості вищих навчальних закладів.

До переваг для країни, що приймає мігрантів, можна віднести насамперед економічні вигоди, що виявляються у зростанні фінансових надходжень до країни у формі оплати за навчання і, відповідно, податкових надходжень до держбюджету. Зростання попиту на послуги вузів у країнах приймання мігрантів приводить до розширення асортименту освітніх послуг, інтеграції національних вузів у міжнародну освітню систему.

Однак це спричиняє іншу проблему, що на сьогодні стоїть досить гостро – це утримання інтелектуального капіталу. Освітній туризм з одного боку є

позитивним процесом, а з іншого в Україні від'їжджає більше студентів ніж приїжджає [1, с. 141-142]. Так наприклад, до Сполучених штатів Америки приїжджає навчатись в тринадцять разів більше студентів, а ніж виїжджає. В Європейських країнах ситуація дуже схожа. Разом з цим якщо говорити, про Україну, то ситуація негативна. На жаль державні статистичні органи влади не відслідковують статистику щодо тих, студентів, хто залишається за кордоном з метою подальшого працевлаштування.

Іншим аспектом, який характеризує місце України в системі міжнародного розподілу студентів та освітнього туризму є рівень освіти. Так для вичерпного розуміння на скільки освіта в Україні є гарною у порівнянні з найближчими конкурентами – країнами Європи нами було систематизовано дані «Education Index», який розраховується Організацією Об'єднаних Націй з метою розуміння наявних інтелектуальних ресурсів в аналізованих країнах та тенденціях, що складаються. Методологія цього індексу досить прозора і базується на статистичних даних кожної країни. Цей індекс слід вважати фундаментальним та таким на який можна спиратися, так як на його основі приймаються рішення, щодо квот на міжнародні навчальні програми в країнах Європейського Союзу [5].

Згідно Рейтингу країн світу за рівнем освіти, складеного за Програмою розвитку ООН для розрахунку Індексу людського розвитку в 2019 р. лідерами рейтингу стали Австралія, Данія, Нова Зеландія [4]. Якщо взяти до уваги, географічно та інституційно Європейські країни досить близькі, то очевидно, що Україна є однозначно експортером освітнього туризму. Отже, в процесі визначання місця України в системі міжнародного розподілу студентів та освітнього туризму нами було зроблено наступні висновки. По-перше, у рейтингу за рівнем освіти Україна посідає сорокове місце, якщо порівнювати цей показник з іншими країнами Європейського, то Україна є однозначно експортером за ознакою освітнього туризму. По-друге, негативна динаміка кількості студентів вищих навчальних закладів свідчить про відтік потенційних студентів. По-третє, на основі проведеного опитування, виявлено, що майже половина респондентів мають бажання навчатися за кордоном. Також, серед факторів, за якими респонденти мають мотивацію навчатись за кордоном на першому місці можливість подальшого працевлаштування та вартість навчання. На нашу думку вище зазначене чітко визначає місце України в системі міжнародного розподілу студентів та освітнього туризму.

Список літератури

1. Джинджоян В.В. Базисні детермінанти розвитку туристичних підприємств на основі їх соціальної діяльності: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет. 2020. 248 с.
2. Джинджоян В.В. Реалізація туристичних програм у сфері освіти, медицини, природоохорони. Економіка та держава. 2020. №1. С. 50-53.
3. Donaldson, R. and Gatsinzi, J. (2006), "Foreign students as tourists: Educational tourism, a market segment with potential", *Africa insight*, vol. 35(3), pp. 19-24.

4. Snyder, T. de Brey, C. and Dillow, S. (2020), “*Digest of Education Statistics 2020, NCES 2017-094*”, National Center for Education Statistics, Washington, DC, USA.

5. World Economic Forum, Annual Report 2020-2021, URL: <https://www3.weforum.org/docs> (дата звернення: 17.11.2021).

УДК 379.851

Худавердієва В.А.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри Туризму,

Бугай С.А.,
здобувач вищої освіти СВО магістр,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ

Основними релігіями, представленими в Україні є християнство (головним чином, православ'я, є також католики і протестанти), а також іслам і буддизм. У той же самий час, частина населення – невіруючі. На даний момент найпопулярнішими релігійними маршрутами є одноденні поїздки. Найчастіше такі поїздки організуються недалеко від місця мешкання. Також популярні короткі 3-4 – денні програми на вихідні дні. Їх частка в загальному пропозицій по релігійному туризму складає приблизно 60 %. Близько 30 % на тижневі тури і 10 % – триваліші програми [1].

Особливо активно люди їдуть в релігійні тури влітку, коли починається сезон відпусток. Восени і взимку в релігійні поїздки відправляються недалеко і такий туризм носить характер вихідного дня. Завдяки паломникам поживилася діяльність турфірм на місцях, які постійно розробляють нові маршрути. Православні віруючі Центральної і Східної Європи подорожують по святих місцях Росії (Дівеево, Суздаль, Володимир, Москва, острів Соловки), України (Києво-Печерська лавра), Болгарії (Велико-Тирново), Греції (Афон), Сербії (Введенський монастир) і Чорногорії (Цетинський монастир). Україна – одна з країн, де релігійний туризм не тільки цікавий, але і надзвичайно популярний. Майже в кожному місті країни є церкви, монастирі, храми і інші святі місця, куди прагнуть туристи з різних куточків земного шару [2].

Релігійний туризм є однією найдавнішою формою подорожей. Його історичне коріння починається за часів споруди єгипетських пірамід і семи чудес Світу, поклонитися яким з'їжджалися паломники зі всіх куточків античного світу. В середні віки релігійний туризм став масовим – мільйони віруючих людей вважали своїм обов'язком хоч раз в житті відвідати гору голгофа в Єрусалимі, священний комплекс мусульман в мецці або резиденцію Далай-лами в Лхасі. Релігійний туризм і може переслідувати різні цілі. Головні з них полягають в поклонінні святим місцям, зціленні від хвороб і задоволенні

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ПАНДЕМІЯ КОРОНАВІРУСУ І ТУРІНДУСТРІЯ: НАСЛІДКИ І НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Воронкова В.Г., Череп А.В. ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ БОРотьБИ З КРИЗОЮ ПАНДЕМІЇ COVID-19 У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	3
Трегубов О.С. НАПРЯМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ.....	5
Соколенко А.С., Шовкова А.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	7
Ясногор С.Ю., Рутинський М.Й. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛНЕС ТУРИЗМУ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ У РЕАЛІЯХ ТРИВАЛОЇ COVID-КРИЗИ.....	9
Шуліковська К.В., Білявський В.М. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ЧАСИ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	11
Андренко І.Б., Пілат А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ НА ПРИКЛАДІ PHANTASIALAND.....	13

СЕКЦІЯ 2

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Джинджоян В.В. ОСВІТНІЙ ТУРИЗМ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	15
Худавердієва В.А., Бугай С.А. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ.....	17
Гудзенко К.В., Покоłodна М.М. ТРАНСКОРДОННИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	19
Іванов А.М. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА СУЧАСНА ГЕОГРАФІЯ МОРСЬКИХ КРУЇЗНИХ МАРШРУТІВ.....	21
Грицишин А.Т., Білоус С.В., Красько А.Б. НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ ЗБОРУ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ В КОНТЕКСТІ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	23

СЕКЦІЯ 3

РОЗВИТОК ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ: ІНФРАСТРУКТУРА ДЕСТИНАЦІЙ

Клапчук В. М., Польова Л. В. ОЦІНКА ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПЗФ УКРАЇНИ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ДЛЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОТРЕБ.....	25
Безбородих С.М. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	27